

Stenogrammid

XIII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Teisipäev, 16.01.2018, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:05 Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (559 SE) kolmas lugemine
2. 10:28 Looduskaitseseaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (560 SE) kolmas lugemine
3. 10:31 Riigikogu otsuse "Tagatisfondi nõukogu liikme tagasikutsumine ja uue liikme nimetamine" eelnõu (565 OE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Riigikogu, tere hommikust! Alustame täiskogu VII istungjärgu teise töönädala teisipäevast istungit. Lugupeetud kolleeg Ants Laaneots, kas lubate pöörduda? Riigikogu poolt ja Riigikogu nimel tahan teid militaarselt väljendudes rivi ees pidulikult õnnitleda teie 70. sünnipäeva puhul. (Aplaus.) Nüüd on aeg eelnõude ja arupärimiste üleandmiseks. Palun, Martin Helme!

10:01 Martin Helme

Lugupeetud asespiiker! Lugupeetud kolleegid! Lugupeetud sünnipäevalaps! Annan Konservatiivse Rahvaerakonna nimel üle seaduseelnõu Eesti Vabariigi hümnini kohta. Paljudele teist võib see tulla üllatusena, aga Eesti Vabariigi hümnini ei ole Eestis reguleeritud üheski õigusaktis, välja arvatud karistusseadustikus, kus on öeldud, et hümnini ei tohi teotada. Mis see hümn on või kuidas seda päriselt kasutada tuleb, selle kohta ei ole üheski seaduses ridagi. Meil on olemas vapiseadus ja meil on olemas lipuseadus. Enam-vähem kahes kolmandikus Euroopa Liidu riikides on olemas oma hümniseadus, meil veel ei ole. Ma arvan, et Eesti Vabariigi 100. aastal oleks paslik, et me selle lihtsa seaduse ära teeme. Aitäh!

10:02 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel.

10:02 Andres Herkel

Härja juhataja! Austatud Riigikogu liikmed, kolleegid! Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel on mul au üle anda seaduseelnõu kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmiseks. Sissejuhatuseks niipalju, et päris eelmise aasta lõpus oli ühele meie väga olulisele arupärimisele siin vastamas õiguskantsler Ülle Madise. Probleemiasetus on tingitud olukorrast mitmes volikogus, võib-olla kõige drastilisem on see Narvas, kus rikutakse osa volikogu liikmete õigust kuuluda volikogu komisjoni. Aga tegelikult rikutakse seadust veel mitmes Eesti omavalitsuses või vähemalt on see olukord äärmiselt vaieldav. Ma pean silmas, et volikogu komisjonide komplekteerimisel ei ole arvestatud valimiste tulemusena selgunud poliitiliste jõudude proportsiooni volikogus. Selleks, et seda asja paremini reguleerida, on meil valminud üks seadusmuudatus, mis koosneb põhimõtteliselt kahest punktist. Esiteks, volikogu komisjoni koosseisu moodustamisel peab arvestama erakonna ja valimisliidu esindajate proportsiooni volikogus. See sõnastus on mõnevõrra tugevam kui see, mis omal ajal seadusesse sai. Teiseks, erakonna või valimisliidu nimekirja esindajad määratakse komisjonidesse

erakonna või valimisliidu taotluste alusel ja kinnitatakse komisjoni esimehe esildusel. Ehk kui siiani oli komisjoni moodustamine ainult komisjoni esimehe asi, siis nüüd antakse poliitilistele jõududele siin roll, et proportsionaalsuse põhimõtet täita. Aitäh!

10:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud kaks seaduseelnõu. Juhatuse toimib nendega, nii nagu ikka, Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse alusel. Head kolleegid, kohaloleku kontroll, palun!

Kohaloleku kontroll

Istungist võtab osa 90 rahvasaadikut.

1. 10:05 Alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (559 SE) kolmas lugemine

10:05 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane esimene päevakorrapunkt on Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 559 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimisi? Jürgen Ligi Reformierakonna fraktsiooni nimel.

10:06 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Reformierakonna fraktsioon hääletab selle seaduse vastu, sest me ei suuda uskuda, et me tegeleme aktsiisitõusuga. Mis siis, et me tegeleme sellega aktsiisitõusu aeglustades, aga on ilmselge, et aktsiisipoliitika on läbi kukkunud, selle kohta on laekumas aina uusi andmeid. Üldine aktsiisilaekumine on vähenenud, eelarveprognoos on läbi kukkunud ja joomine on selle tulemusel, et kaubandus on suunatud piiri taha, tõenäoliselt suurenenud. See on kuritegu Eesti rahva, Eesti eelarve ja Eesti ettevõtluse vastu. Mis puudutab kaubandust, siis kaubandus elab suuresti käibe tõttu, kaubanduse võti on käive. Kaubandus ei saa maapiirkondades eksisteerida, kui mõni kaubagrupp sealt ära võtta. Seda mitteökonoomist ilmselt ei taipa, aga ei ole nii, et sa lihtsalt lahutad mingisuguse kasumiosa ära. Ei, kui sa lahutad ära mingisuguse olulise kaubagrupi käibe, siis seos ei ole lineaarne, vaid poed kukuvad lihtsalt miinusesse. Kui ületada mingi optimaalne aktsiisimäär, siis edaspidi ostetakse kaup piiri tagant. Eesti on siin oma rekordid püstitanud, Eestis on ilma mingi kahtluseta praegu kõige suurema piirikaubanduse osakaaluga alkoholiturg. Mitte mingit kahtlust siin ei ole, ma arvan, et statistikud kinnitavad seda lähikuudel. Eesti statistika juba kinnitab seda, et võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega on aktsiisi ja alkoholi osa meie perede eelarves kõige suurem ja on loomulik, et sellele reageerib tarbija sellega, et otsitakse odavamaid kaupa.

Kogu see jant toimub sellisel foonil, et mõõduka alkoholipoliitika ja inimeste teadlikkuse kasvu tõttu on alkoholitarbimine juba kolinal kukkunud. Meil peaks olema selle üle väga hea meel ja me ei peaks seda pidurdama lollide otsustega aktsiisitõusu kohta, mis tegelikult panevad inimesed jooma lihtsalt piiri tagant ostetud alkoholi. Alkoholilobiga ei maksa seda kuidagi seostada, sest alkoholitootjad on väga rahul, nad müüvad oma kauba piiri taga maha. Enam ei pea tegelema tingimata ka Eesti markidega, vaid piisab nendest ladudest, kus kogu majandustegevus on käibe kiirusele üles ehitatud ja kus juurdehindlus on – mulle on nii seletatud, mul ei ole raamatupidamisele juurdepääsu, aga ma usun eksperte – 5%, samal ajal kui konventsionaalses jaekaubanduses, kus peab pakkuma mugavusi ja tegelema väikeste arvetega, on lahjade jookide juurdehindlus 45%. Nii et võrrelge. Ei ole vaja mitte midagi, ainult raha on vaja taskusse ajada. Nii et ma loodan, et Riigikogu võtab selle seaduse ette sedapidi, et alkoholiaktsiisi ei tule mitte tõsta, vaid alandada, ja see silmamoondus jääb täna ära. Aitäh!

10:10 Aseesimees Enn Eesmaa

Martin Helme Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni nimel.

10:10 Martin Helme

Lugupeetud asespiiker! Head kolleegid! Selle seaduseelnõu kohta ütleksin niimoodi, et liiga vähe ja liiga hilja. Ma tahaksin, et mitte keegi ei saaks teeselda, nagu oleks tegemist valitsuse poliitika mõistliku

korrektsiooniga olukorras, kus on kuulatud kaupmehi, vaadatud olukorda, laekumisi ja prognoose ning siis otsustatud, et teeme nüüd mingisuguse väikese muudatuse, mis on mõistlik. Ei ole. Tegemist on eelnõuga, mis jätkuvalt tõstab aktsiise. See toimub olukorras, kus kõik me saame aru, et mida kõrgemale aktsiisid tõusevad, seda vähem neid laekub. Seda juttu rääkisin ma siisamast puldist niipea, kui aktsiisiralli Eestis pihta hakkas: see, kui te tõstate maksumäära, ei tähenda, et laekumised suurenevad, vaid see võib tähendada hoopis vastupidist. Meile on poolteist aastat raiutud, et me ei tea mitte midagi mitte millestki ja kõik on hästi. Nüüd siis üritatakse teha nägu, et hea küll, väike veake on sisse lastud, aga me parandasime selle. See eelnõu ei paranda mitte midagi, aktsiisitõus tuleb ikkagi. See, et tõus on natuke väiksem, kui algul oli planeeritud, ei paranda ka mitte midagi. Nii et terve mõistusega inimesel on selle eelnõu poolt hääletada võimatu. Aitäh!

10:11 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel.

10:11 Andres Herkel

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu! Kirjandusklassikas leidub jutt pooltest ülesandest või rehkendusest, mida tehakse siis, kui tervet ei jõua teha. Paraku see selle eelnõu kohta ei käi, sest see ei ole ülesande lahendamine ja isegi mitte poolik lahendamine. Paremal juhul on see poolik vigade parandus, aga ka sellisena on see lootusetult hiljaks jäänud. Mul oli muidugi hea meel kuulda ka Reformierakonnalt, et alkoholiaktsiisi tuleks alandada, aga ise te selle ennatlikku tõstmist alustasite. Kuid jah, 2017. aastal, kui tuli uus koalitsioon, keerati veel mitu vinti peale. Sellel hetkel, kui oleks olnud viimane aeg midagi ette võtta, et see piirikaubandus, mis on tulnud selleks, et jääda, liiga pikaks ajaks jääda, peatada ja selle vastu midagi ette võtta, tõsteti veel ja tõsteti lausa 70% ja 45% kaupa, mis läks juba täiesti üle igasuguste piiride.

Ma tahan kõigile meelde tuletada seda, et 2014. aastal – minu meelest oli siis mingit aega sotsiaalminister veel Taavi Rõivas – võeti vastu alkoholipoliitika roheline raamat. Seal on ka üks selline punkt, mis räägib maksupoliitika pikaajalisest planeerimisest: "Tõsta järgneva nelja aasta jooksul alkoholiaktsiisi keskmiselt 5% aastas. Sotsiaalministeeriumil ja Rahandusministeeriumil töötada välja alkoholi maksustamise pikaajaline raamistik, mis sisaldab maksutaseme iga-aastast ülevaatamist, protsessis osalejate loetelu, protsessikirjeldust ning maksutaseme hindamise ja muutmise aluseks olevate indikaatorite loetelu." Väga mõistlik on, et alkoholipoliitika ja alkoholitarbimise vähendamise kontekstis soovitati pöörata tähelepanu ka nendele ohtudele, mis olid võinud tekkida seoses salaturu järsu kasvuga, mille aktsiisi järsk tõus varasemalt oli kaasa toonud, ja piirikaubandusega, mis sellel ajal hakkas Lõuna-Eestis juba nähtav olema.

Kui see asi nüüd laiemasse konteksti asetada, siis tahaksin väga, et 2019. aasta Riigikogu valimiste eel tekiks meil mingigi mõistlik maksukokkulepe, sest siiamani on maksupoliitikas igaüks jäänud oma kinnisidee juurde. Üks kinnisidee oli muu hulgas tulumaksu määra vähendamine sellises tempos, mis on käinud üle jõu, ja sealt on saanud alguse kõigi nende väikeste, süsteemi lammutavate maksude esiletoomine, selleks et oma lubadusi täita, mis nüüd on läinud täiesti üle võlli. Aktsiisitõusud kuuluvad kindlasti sellesse gruppi. Omaette küsimus on see, et meil on tõepoolest väga väikesed varamaksud, kommertsvaramaksud, samal ajal on tööjõud meil väga kõrgelt maksustatud. Selline maksupoliitika, kus igaüks on omas kaevikus ja lõpuks tehakse niisuguseid läbimõtlemita muudatusi, ei ole lihtsalt jätkusuutlik. See aktsiisipoliitika tulemus on meile väga hoiatavaks näiteks. See on "liiga vähe ja liiga hilja". See on vigade parandus siis, kui meile piirikaubanduse ja aktsiisipoliitika eest on juba selge kaks välja pandud. Nii et ka Vabaerakond ei näe põhjust sellisel kujul esitatud eelnõu oma häältega toetada. Aitäh!

10:15 Aseesimees Enn Eesmaa

Priit Sibul Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel.

10:16 Priit Sibul

Austatud juhataja! Head kolleegid! Mäletatavasti oli IRL-i esialgne plaan praegusest eelnõust ambitsioonikam. Rahandusminister tegi valitsusele ettepaneku veebruaris toimuv aktsiisitõus ära jätta, kuna ulatuslik piirikaubandus vähendab aktsiisilaekumisi ega ole kasulik Eesti majandusele. Kui alkoholi ostetakse massiliselt mujalt, siis on selge, et see aktsiisitõus ei vähenda ka tervisekahjusid.

Valitsuskoalitsioon aga jõudis kokkuleppele, mis on täna meie ees. Alkoholi aktsiisimäärade tõusu vähendatakse poole võrra nii kange kui ka lahja alkoholi puhul.

Uue seaduse kohaselt on 1. veebruarist jõustuv kange alkoholi aktsiisimäär 25,08 eurot etanoolisisalduse ühe mahuprotsendi kohta hektoliitris. See on madalam kui see, mis nähti ette 2018. aastaks Reformierakonna juhitud valitsuse ettepanekul 2015. aasta juunis vastu võetud seaduses, kus selleks määraks oli 26,28. Tõe huvides olgu märgitud, et selle otsuse tegemise ajal oli valitsuses ka IRL. Aga samuti on see määr madalam üle-eelmise valitsuse, ka Reformierakonna juhitud valitsuse ettepanekust, mis 2014. aasta juulis 2018. aasta kohta tehti ja nägi ette 25,15 eurot etanoolisisalduse ühe mahuprotsendi kohta hektoliitris. Need arvud ja varasemad otsused näitavad selgelt, kuidas Reformierakonna näol on Saulusest Paulus saanud. Piirikaubandus Läti suunal käivitus just kange alkoholi hinnaerinevuse pinnalt ning aktsiisitulu väiksem laekumine on eelkõige seotud kange alkoholiga, mille aktsiis moodustab alkoholiaktsiisi laekumisest lõviosa ehk *circa* 60%. Reformierakonnal puudub minu hinnangul alus praegust valitsust alkoholiaktsiisipoliitika ebaõnnestumises süüdistada, kuna just nende endi seadustatud kange alkoholi aktsiisimäärad olid veelgi kõrgemad.

Aktsiisitõusu pidurdamine vähendab aktsiisilaekumise vähenemise riski ning jaekettide ja tootmise täiendava piiri taha liikumise tõenäosust. Piirikaubanduse maht kasvab kahjuks tõenäoliselt veel ka käesoleval aastal, kuna suur osa alkoholi ja ka muude kaupade hinnaerinevustest ei ole tingitud ainult aktsiiside erinevusest, vaid ka muudest teguritest, näiteks madalamast juurdehindlusest. Aga on üsna tõenäoline, et aktsiisitemaatikaga me tegeleme edasi nii siin saalis kui ka valitsuse tasandil riigi eelarvestrateegia arutamise käigus, eelarvet kokku pannes ning ka vahepeal. Lisaks alkoholiprobleemile on üha enam pead tõstmas ka probleemid kütuseaktsiisi ja -hinnaga. Me jälgime maailmaturu hindu ning otsustame siis, kas ja millal on vaja teha muudatusi. Aga teeme asju siiski järjest ja alustame selle praeguse eelnõu vastuvõtmisest. Aitäh!

10:19 Aseesimees Enn Eesmaa

Kalvi Kõva Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel.

10:19 Kalvi Kõva

Hea Riigikogu aseesimees! Head kolleegid! Oi, sõbrad-sõbrad, kui me siin saalis räägiksime leivast ja Eesti toidust niisama palju kui alkoholist, siis oleks mul ikka väga hea meel. Paraku me räägime siin alkoholist, alkoholist ja alkoholist. Kui hea kolleeg Jürgen Ligi siia pulti tuli ja ütles, et Reformierakonna fraktsioon ja Jürgen ise seda eelnõu ei toeta, siis ma mõtlesin, et spordimees Jürgen arvab siiralt, et alkoholiaktsiisi tõusu ärajätmine on halb plaan ja alkoholiaktsiisi peaks jätkuvalt tõstma, nii nagu on kirjas tänastes seadustes. Spordimehena ta ju peaks teadma, et alkohol on üks kõige rohkem tervist kahjustavaid aineid. Me teame kõik, millest tekivad sotsiaalsed probleemid ja perevägivald – selle põhjuseks on alkohol, alkohol ja veel kord alkohol. Kolleegid juba ütlesid, et alkoholiralli ja aktsiisi tõstmise algatajate hulgas oli tõesti ka Reformierakond. Nii et kui te täna niimoodi üllalt tulete ütleva, et miks me küll aktsiise tõstame, et see on vale tee, siis, head sõbrad Reformierakonnast, just teie olite selle asja algatamise juures. Ma ei ole nii sinisilmne, et arvaksin, nagu alkoholiaktsiis oleks ainuke asi, millest alkoholi kättesaadavus sõltub. Loomulikult on alkoholiaktsiis üks nendest asjadest. Tõenäoliselt alkoholiaktsiisi tõstmine minu, kes ma tarbin alkoholi aeg-ajalt, ja minuealiste põlvkonna tarbimisharjumusi ei muuda, aga ma vaatan neid noori, kes on täna siin rõdul, ja võin öelda, et ma oleksin ülimalt rõõmus, kui me suudaksime alkoholiaktsiisi tõstmise abil nende põlvkonna alkoholitarbimise harjumusi muuta. See ongi see, mille nimel me tööd teeme. Alkoholiaktsiisi tõstmine on üks põhjusi, miks kättesaadavus väheneb. Selle nimel tuleb pingutada.

Loomulikult on meil piirikaubandus. Miks on piirikaubandus olnud Eesti ja Soome vahel kõik need aastad? Sellel on väga lihtne põhjus: soomlane teenib rohkem kui eestlane. Miks see toimib täna Läti ja Eesti vahel? Läti keskmine palk on 900 eurot, meil on üle 1200 euro, sealt see vahe tulebki. Loomulikult on Lätis alkoholiaktsiis madalam, sest nende keskmine sissetulek on väiksem.

Nii et, head sõbrad, me arvame Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonis, et tõesti võiks kange alkoholi aktsiisi tõusu tõttu tekkinud piirikaubanduse ohjeldamiseks lahja alkoholi aktsiisi mõnevõrra langetada. Me toetame meie laudadel olevat eelnõu. Aitäh!

10:22 Aseesimees Enn Eesmaa

Mihhail Stalnuhhin Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel.

10:22 Mihhail Stalnuhhin

Härja juhataja! Lugupeetud kolleegid! Aktsiisidest ja piirikaubandusest on siin juba räägitud. Mina räägin veidi teisel teemal. Meil on tegemist juba vastu võetud ja on oht, et 1. veebruarist kehtima hakkava uue aktsiisiga. Samas tehakse praegu samm selleks, et vähendada seda tõusu kaks korda. Te võite rääkida siin ilusaid sõnu, sõnad ei maksa midagi. Maksavad teod, maksab see, mida te toetate. Kas te praegu selles saalis toetate seda, et aktsiis tõuseks selles juba ettemääratud mahuks, või te toetate seda, et see aktsiis oleks poole võrra väiksem? Ainult see maksab. Eesti Keskerakonna fraktsioon toetab seda seaduseelnõu.

10:23 Aseesimees Enn Eesmaa

Verbaalsete, korporatiivsete ja kohati ka isiklike etteheidete tõrjumiseks saab sõna Jürgen Ligi.

10:23 Jürgen Ligi

Aitäh! Ei, tegelikult ma tean, et kodukord ei keela rääkimast lollusi ega valetamast. Selle peale ei ole mul õigust sõna võtta. Aga kuna mu nime nimetati, siis ma pean vastu hakkama laimule, millega alustas Vabaerakond ja jätkasid koalitsioonierakonnad. Võin kinnitada, et minu valitsuse ajal olid aktsiisid ... (Naer ja elevus saalis.) "Minu valitsuse ajal" ei tähenda, et ma oleksin valitsust juhtinud, vaid seda aega, kui ma olin valitsuses. Siis oli aktsiiside 5%-line tõus, nii nagu roheline raamat ette nägi. Edaspidi muutis seda poliitikat IRL-i minister, kelle nime ma ei hakka nimetama, lihtsalt sellepärast, et ta ei saaks mulle vastata. Kehakaalu poolest on ta minust natukene suurem. Sealt algas tõepoolest see riskantne alkoholipoliitika. Aga see, millest mina rääkisin, oli siiski 40%-line ja 45%-line alkoholiaktsiisi tõus, mis tehti ära alates eelmisest suvest. See lõi turu paigast ära. Peale seda ei ole mõtet rääkida alkoholi kahjulikkusest, vaid tuleb rääkida sellest, et eestlased on hakanud alkoholi kätte saama palju odavamalt kui enne ja tõenäoliselt joovad juba praegu rohkem, kui nad jõid enne juulikuist aktsiisitõusu. Nii et palun mitte laimata! Palun kuulata seda, mida räägitakse, ja seda austada! Aitäh!

10:25 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Henn Põlluaas! EKRE esindaja on läbirääkimistel juba sõna võtnud ja teil ei ole ka sisulist põhjust repliigiks, sest EKRE ei ole seni veel valitsuses olnud. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 559 lõpphääletusele. Alustame protseduuri.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 559. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 50 ja vastu 32 rahvasaadikut, erapooletuks ei jäänud keegi. Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 559 on seadusena vastu võetud.

2. 10:28 Looduskaitse seaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu (560 SE) kolmas lugemine

10:28 Aseesimees Enn Eesmaa

Teine päevakorrapunkt on Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud looduskaitse seaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu 560 kolmas lugemine. Kõnesoovide korral avan fraktsioonide läbirääkimised. Seda soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 560 lõpphääletusele. Valmistumine selleks algab nüüd!

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud looduskaitse seaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu 560. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 71 rahvasaadikut, vastu oli 16 ja erapooletuks jäi 1. Eesti Keskerakonna fraktsiooni, Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni ning Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni algatatud looduskaitseseaduse ja metsaseaduse muutmise seaduse eelnõu 560 on seadusena vastu võetud.

3. 10:31 Riigikogu otsuse "Tagatisfondi nõukogu liikme tagasikutsumine ja uue liikme nimetamine" eelnõu (565 OE) esimene lugemine

10:31 Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane kolmas päevakorrapunkt on rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Tagatisfondi nõukogu liikme tagasikutsumine ja uue liikme nimetamine" eelnõu 565 esimene lugemine. Palun ettekandeks kõnepulti rahanduskomisjoni esimehe Mihhail Stalnuhhini!

10:31 Mihhail Stalnuhhin

Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Rahanduskomisjon tegi otsuse eelnõu algatamise kohta 18. detsembril. Algatamine toimus 20. detsembril ning 8. jaanuaril oma korralisel istungil me arutasime seda küsimust. Tagatisfondi seaduse § 7 lõike 1 punkti 1 ja § 10 lõike 1 sätete alusel on Riigikogul õigus ja kohustus määrata Tagatisfondi nõukogusse kaks Riigikogu liiget. Tavakohaselt on nendeks olnud – see arv 2 näitab ka seda – üks koalitsiooni esindaja ja üks opositsiooni esindaja. 1. juunist aastast 2015 olid Tagatisfondi nõukogusse määratud Riigikogu liikmed Martin Helme ja Aivar Sõerd. Viimase aasta jooksul on tekkinud olukord, kus Tagatisfondi nõukogus on kaks opositsiooni esindajat. Lähtuvalt sellest tegimegi rahanduskomisjoni nimel ettepaneku kutsuda selle otsuse eelnõuga tagasi Riigikogu liige Aivar Sõerd ja määrata nõukogu liikmeks Riigikogu liige Dmitri Dmitrijev. Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 117 lõike 1 alusel toimub üks lugemine. Nii et komisjon võttis 8. jaanuaril vastu järgmised otsused: saata see otsuse eelnõu täna saali, viia läbi esimene lugemine ja panna eelnõu lõpphääletusele. Aitäh!

10:33 Aseesimees Enn Eesmaa

Teile on vähemalt üks küsimus. Andres Herkel, palun! Tuletan meelde, et selle päevakorrapunkti menetlemisel on igal Riigikogu liikmel õigus esitada üks suuline küsimus. Seda õigust kasutab nüüd Andres Herkel. Palun!

10:34 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Mul on ettekandjale järgmine küsimus. Millised on rahanduskomisjoni sisulised etteheited härra Sõerdi kompetentsile selles nõukogus töötamisel? Kas neid üldse on? Kumb on olulisem kriteerium, kas kompetents või õige parteiline kuuluvus? Kuidas te härra Sõerdi ja esitatud kandidaadi, härra Dmitrijevi kompetentsi selles valdkonnas võrdleksite?

10:34 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Ma ei saa kahjuks anda teile hinnangut Aivar Sõerdi kui Tagatisfondi nõukogu liikme kompetentsile, sest rahanduskomisjon pole minu mälu järgi ealeski arutanud ühtegi küsimust, mis oleks Tagatisfondiga otseselt seotud olnud. Muidugi, nende viie suunaga seoses, mis puudutavad pensione, kindlustust või kõike muud sellist, me oleme sellega tegelenud, aga mitte Tagatisfondi nõukogu teema taustal.

Kui seaduses oleksid olnud kindlaks määratud – see on vastus teie küsimuse teisele poolele – teatud oskused, mida nõutakse kandidaadilt, keda pakutakse ühe või teise nõukogu liikmeks, siis kindlasti oleks me neid tingimusi ka täitnud. See on Tagatisfondi seaduse § 3, kui ma ei eksi, siis lõige 2, te võite seda lugeda. Nüüd ma eksisin, see on § 8 "Nõukogu liikmele esitatavad nõuded". Siin ei ole juttu sellest, et me peaksime kellegi kompetentsi võrdlema.

10:36 Aseesimees Enn Eesmaa

Aivar Sõerd.

10:36 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Eelmise aasta lõpus toimus Tagatisfondi töös päris palju muudatusi. Kõigepealt valis nõukogu uue juhataja ja sisulise poole pealt andis nõukogu Tagatisfondile suunise keskenduda rohkem kriisilahendustegevustele, rahvusvahelisele koostööle, stressitestidele ning konsolideerimisele Finantsinspektsiooni ja teise kriisilahendusametustega. Milline on teie kui rahanduskomisjoni esimehe nägemus nendest asjadest, kas nõukogu on oma tööd õiges suunas teinud? Milline on teie nägemus Tagatisfondi tegevusest tulevikus? Üks fundamentaalseid küsimusi on muidugi ka osafondide sihttasemed, kas need on piisavad jne. Mis teie nägemus on?

10:37 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Ma tuletan teile meelde, et me pole oma istungitel arutanud seda teemat, milline on minu nägemus ja milline on teie nägemus. Me oleme rääkinud sellest, et heade tavade kohaselt, meeldib see teile või mitte, toimub siin teatud kohtade reserveerimine. Näiteks kuulub riigieelarve kontrolli erikomisjoni esimehe koht ja veel mingi komisjoni esimehe koht opositsioonile, vaatamata sellele, kas see esimees on kompetentne inimene, kes suudab luua selles komisjonis tööõhkkonna, või mingi juhtimiseks täiesti suutmatu inimene. Me räägime alati sellest, et siin on tavad. See on üks tavadest ja nii on alati olnud. Mis puudutab Tagatisfondi ja rahanduskomisjoni, siis ma tahan teile meelde tuletada, et just praegu, kui me oleme seda küsimust arutanud, on tõstatatud see teema, kuidas see fond töötab ja kas sellega ollakse rahul. Miskipärast ei ole need, kes on selle fondi nõukogus, kogu selle aja jooksul suvatsenud meile sellel teemal midagi rääkida. Nii et ma suhtun sellesse täiesti rahulikult. See on selline fond, mille tegevust kirjeldab eraldi seadus. Seal on huvitavaid sätteid, mis räägivad sellest, kui iseseisev see fond on, ning räägivad selle volitustest. Ma ütleksin, et minu süda on selle fondi pärast rahulik. Seal on piisavalt kompetentseid inimesi, ma arvan, et kompetentsed on kõik, kes seal on, ja nii saab see olema ka edaspidi.

10:39 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Keit Pentus-Rosimannus!

10:39 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh, hea istungi juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Teie vastus kolleeg Andres Herkelile pisut hämmastas mind. Te ütlesite, et te tööpoolest ei ole põrmugi hinnanud ega pea ka väga vajalikuks hinnata nõukogu liikmete kompetentsust. Mida siis veel hindama peaks? Minu küsimus on, et kui te komisjonis selle muudatuse tegemist arutasite, siis mis olid sisulised kaalutlused ja põhjendused. Miks pidas komisjon vajalikuks vahetada Aivar Sõerd välja ja panna tema asemel Tagatisfondi nõukogu liikmeks Dmitrijev?

10:40 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh küsimuse eest! Te ikka ei kuula, mida ma räägin. Aga nüüd ma palun lugupeetud Vabaerakonna fraktsiooni liikmeid, et kuna ma praegu hakkan ajalugu meelde tuletama, mis teile tõenäoliselt ei meeldi, siis ärge kuulake, eks ju. Mina tuletan teile meelde ühe kümnetest, aga võib-olla sadadest juhtumitest, näiteks selle, kuidas teie kunagi panite paika Estonian Airi juhtivat meeskonda ja kuidas te võtsite neid otsuseid vastu. Riigikontroll tuvastas, et 100 miljonit maksev otsus oli vastu võetud niiviisi, et ühtegi dokumenti ei olnud keegi näinud. Ärge rääkige kompetentsusest! Mina räägin tavadest. Mis puudutab kompetentsust, siis siia Riigikogusse, sellesse saali valib rahvas sada – ma endast ei hakka rääkima – kõige targemat, taibukamat ja osavamamat inimest Eestis. Muidugi, järgmine päev peale valimisi on nad otsemaid midagi ... Aga see selleks. Meil ei ole ülesannet hinnata kompetentsust, me ei pea seda tegema. Kui keegi paneb sellise ülesande, siis peab olema kindlaks määratud eksami kord, apelleerimise kord jne. Kui te seda soovite, siis tehke ettepanek. Hakamegi siis niiviisi tegema, aga ennekõike valitsuse tasemel, ma pakuks välja. Et ei oleks nii, et teie panete siseministriks inimese, kellel pole mitte kunagi, ma loodan, elus olnud sellist kõrvalist suhet politseiga, selles mõttes, et teda ei ole kunagi karistatud, aga kes ei tea absoluutselt midagi ja kellel isegi kõrgharidust ei ole. Neid näiteid võin ma kümneid tuua. Kes on teie arvates see üks teie kõrgel postil olev kolleeg, kes kordamööda on juhtinud kolme ministeeriumi? Kus see õige kompetents tal siis on? Ärge ajage jama!

10:42 Aseesimees Enn Eesmaa

Helmut Hallemaa.

10:42 Helmut Hallemaa

Aitäh, eesistuja! Hea ettekandja! Tegelikult oled sa mitu korda heast tavast rääkinud. Küsima ajendas esimene küsija, kes täna andis üle eelnõu, mis käsitleb head tava ja proportsionaalsust kohalike omavalitsuste tasandil. Minu küsimus on, kas me tõesti ei peaks sedasama printsiipi järgima mõlemal pool, nii kohalikus omavalitsuses, aga ka riigis ja Riigikogu tasandil. Miks me antud juhul räägime ühest inimesest? Selles nõukogus on Riigikogu esindajana kaks inimest, Riigikogu liiget. Hea soovitus opositsioonile oleks, et istuge maha, arutage ja leppige omavahel kokku.

10:43 Mihhail Stalnuhhin

Täitsa õige.

10:43 Aseesimees Enn Eesmaa

Urmas Kruuse.

10:43 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Väga auväärt ettekandja! Teie vastustest kõlas läbi, et üks probleemidest oleks justkui olnud see, et nõukogus oli kaks opositsiooni liiget. Teiselt poolt te ütlesite, et kompetentsi ei ole vaja hinnata. Aga mis olid siis teie vaatevinklist sisulised kaalutlused, miks oli vaja see vangerdus ja vahetus teha?

10:43 Mihhail Stalnuhhin

Aitäh! Siin on probleemiks see, et teie erakond soovib kõikide tavade täitmist siis, kui see annab teile plusse, aga niipea, kui see toob teile natuke miinuseid, siis te hakkate Riigikogu tavaid rikkuma. Mulle see absoluutselt ei meeldi. Mul ei ole mingeid erilisi isiklikke etteheiteid ja ma, kuidas öeldagi, ei avalda erilist toetust ühele või teisele Riigikogu liikmele. See koht selles nõukogus – keegi leppis selle asja kokku, mina seal juures ei olnud. Aga meie pidime sinna inimese saatma ja igal juhul pidi toimuma roteerimine. Mul ei ole sellele mitte midagi lisada, te peaksite ise väga hästi teadma, kuidas need protsessid Riigikogus toimuvad.

10:44 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud ettekandja, teile rohkem küsimusi ei ole. Avan fraktsioonide esindajate läbirääkimised. Reformierakonna fraktsiooni nimel Jürgen Ligi.

10:44 Jürgen Ligi

Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Reformierakond hääletab selle eelnõu vastu mitte sellepärast, et üks tema liige nõukogust kõrvaldatakse, vaid me hääletame selle loogika vastu, mida siin esindab rahanduskomisjoni esimees, et kui on võim, siis järelikult võib vastu võtta mis tahes ameti ja kõrvale tõrjuda inimese, kellel võimu ei ole. Kogu meeskondade mehitamine toimub piruka jagamise meetodil: meil on võim, meie teeme. Mis puudutab ministrikohti – sel teemal siin torgati –, siis jällegi, siin on õigus tõepoolest otsustada nendel, kes valitsevad. Samamoodi on valitsejatel õigus määrata liikmeid ka ettevõtete nõukogudesse. See on nende kompetents ja selle juures jäävad vead nende endi vastutusele. Soovitatavalt valivad nad siiski inimesed, kes on nende teemadega tegelenud, on sobiva haridusega, vastavate huvidega ja läbilöögivõimega. Aga Tagatisfond ei ole koalitsiooni oma. Tagatisfondi nõukogu määrares jälgitakse hetke poliitilist tasakaalu ja kindlasti inimeste kompetentsi, aga selle nõukogu ei pea vahetuma pirukajagamise põhimõttel, et kui võimu ei ole, siis sa kaotad ka õiguse seal olla. Seda ei saa välistada, aga see peaks toimuma vähegi intelligentsete põhjenduste pinnalt.

Muidugi on rahanduskomisjoni esimees korduvalt kinnitanud, et ta rahandusest midagi ei tea, aga ta täidab siin koalitsiooni antud rolli. Hea küll, me oleme püüdnud sõbralikult suhtuda. Aga järjest süvenev mentaliteet, et kui on võim, siis peab olema ka ükskõik mis amet, siiski häirib. Antud juhul on meil tegemist inimesega, kellel kindlasti ei jätku aega, et Tagatisfondi teemadesse sisse elada. Kui praegu tuleks mõni ajakirjanik ja küsiks Dmitri käest, mis see Tagatisfond on, kuidas ta loodi, mis on tema rollid, millega ta tegeleb, siis ma arvan, et Dmitri jääks väga-väga hätta. Me ei taha näha sellist uudist, kui talt

seda on küsitud. Ma olen ise Tagatisfondi nõukogu liige olnud, mul on ka vastav haridus, ja ma tõesti tean, et seal hakkama saamiseks peab tajuma kogu selle tekkimise loogikat ja ajalugu. Ja ka siis läheb üksjagu aega. Aga praegu nõukogusse kuuluvate poliitikute hulgas on Aivar kahtlemata kirglik detailides ja sisus soriija, Dmitrist sellist inimest mitte kunagi ei saa. Ma hindan näiteks Eiki Nestori rolli, kes selle ajaloo sees on olnud ja oli omal ajal väga tubli nõukogu liige.

Aga lihtsalt pirukajagamise põhimõttel jagada ümber mis tahes kohad – see on häbematus. Tagatisfond tegeleb mitteparteilise finantsstabiilsusega ja varade kaitsmisega, mitte võimu jagamisega. See on põhimõtteline erinevus, mida muidugi on sellel seltskonnal siin reas, kus istub rahanduskomisjoni esimees, võimatu mõista, sest kõik otsused tehakse seal sellelt pinnalt, et tehke ise paremini, saage ka võimule ja ostke ka reklaami propagandakanalilt ja teenige kah ainult oma valijate huve. See ei ole oma valijate küsimus. Tagatisfond on finantsturu kaitsmise vahend ja seal peavad olema targad inimesed, mitte parteiliselt lojaalsed inimesed. Me hääletame selle eelnõu vastu.

10:48 Aseesimees Enn Eesmaa

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel Eiki Nestor.

10:49 Eiki Nestor

Auväärne juhataja! Head kolleegid! Ma esinen üleskutsega. Kõigepealt tänan muidugi eelkõnelejat heade sõnade eest! Tõesti, ma olin Tagatisfondi nõukogu liige selle loomisest saadik kuni 2014. aastani, kui see ei olnud enam sobilik, ja olen olnud seal nii vähemuse kui ka enamuse esindajana.

Mu üleskutse on väga lihtne. Mõelge nüüd olukorrale, kus näiteks mingite võimuliitude muutumise tulemusena oleks Tagatisfondi nõukogus kaks enamuse esindajat. Mis juttu me siis räägiksime? Kas meil siis ei tekiks küsimust, miks vähemusel seal esindajat ei ole? Tekiks küll. Need, kes mind siin saalis kauem mäletavad, teavad, et ma olen kogu aeg, kõik need aastad olnud selle võitja-võtab-kõik-mentaliteedi vastu. Sellele veendumusele on mind viinud kaks asja. Esiteks ja eelkõige see, et ühes nõukogus, kus seadus näeb ette Riigikogu esindatust, peavad olema esindatud nii enamus kui ka vähemus, sest nii enamus kui ka vähemus on rahva valitud. Teiseks, selline esindatus annab võimaluse, et neid nõukogusid ei rünnata poliitiliselt lihtsalt punktikogumise huvides. Eelkõnelejaga on mul hea kogemus, me oleme koos olnud ühes nõukogus, kus juhtus üks pahandus, ja meie lahendasime eelkõnelejaga selle pahanduse koos, kusjuures üks meist oli parlamendis ühel ja teine teisel pool. Mõlemad Riigikogu pooled olid tookord selles nõukogus esindatud ning see võimaldas lähtuda mõistusest, ei tulnud lähtuda mingist poliitilisest mängust.

Seetõttu on mu üleskutse lihtne. Head kolleegid, ka tulevikus võiks igas nõukogus, kus on kaks esindajat, olla üks enamuse ja teine vähemuse esindaja. Nii on hea valijatele ja aus nende suhtes ning nii on hea nendele institutsioonidele, mille nõukogudesse me inimesi saadame. Puhtisiklikult ütlen, et Aivar Sõerd on väga hea nõukogu liige. Kui Riigikogu vähemus on täna otsustanud, et see on keegi teine, ju siis vähemus teab, kes see on. Tema professionaalsusele ei ole kindlasti midagi ette heita. See on vähemuse otsus, millega seda professionaalsust hinnati.

10:51 Aseesimees Enn Eesmaa

Repliigiks saab sõna Jürgen Ligi.

10:51 Jürgen Ligi

Härra juhataja, kas kodukord üldse lubab sellist repliiki, et ma saaksin öelda kolleegile meeldetuletuseks, et tolles nõukogus, mis oli hüvitusfondi oma, me lahendasime probleemi koos, kuuludes koos opositsiooni? Kas kodukord lubab mul talle meelde tuletada seda Riigikogu puldist, juhul kui ta juba minu nime mainis?

10:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Repliigi sisu on repliigi tegija kätes.

10:52 Jürgen Ligi

See puudutab kaudselt ka finantsstabiilsust ja finantssektorit. Kaks opositsioonisaadikut olid kriisi lahendamisel väga tublid ja nad esindasid mõlemad järelikult vähemust.

10:52 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Andres Herkel, samuti repliik!

10:52 Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Ma arvan, et need kaks elementi – kompetents ning koalitsiooni ja opositsiooni tasakaal – on selliste nõukogude komplekteerimistel võrdselt tähtsad. Eiki Nestor siin mainis, et kui on kaks kohta, siis neid võiks jagada nii, et üks on opositsioonil ja teine on koalitsioonil. Ma vaatasin kiirelt näiteks RMK nõukogu, kus on ainult koalitsiooni esindajad, mis puudutab Riigikogu liikmeid, ja kui vaadata Riigikogust väljapoole, siis on see veel enam kaldu. Ma arvan, et sellisel juhul tuleks veel mitmed nõukogud üle vaadata.

10:53 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem repliigi- ega sõnasoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 565 lõpphääletusele. Alustame ettevalmistusi.

Panen hääletusele rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Tagatisfondi nõukogu liikme tagasikutsumine ja uue liikme nimetamine" eelnõu 565. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 54 rahvasaadikut, vastu oli 22, erapooletuks ei jäänud keegi. Rahanduskomisjoni esitatud Riigikogu otsuse "Tagatisfondi nõukogu liikme tagasikutsumine ja uue liikme nimetamine" eelnõu 565 on otsusena vastu võetud.

Austatud Riigikogu, tänased päevakorrapunktid on menetletud. Militaarselt väljendudes oleme vabad. Rivitult! Näeme homme kell 13.

Istungi lõpp kell 10.56.